

Bakalářské studium sdružené

Otázky ke státním bakalářským zkouškám

Andragogika

1. Terminologické zakotvení věd o výchově a vzdělávání

Výchova, vzdělávání, edukace. Učení (se), intencionální a funkcionální učení. Vyučování. Formální, neformální, informální vzdělávání a učení (se). Socializace, enkulturace, personalizace. Dospělý, dospělost.

2. Sociální, ekonomické, politické a kulturní kontexty vzniku moderního vzdělávání dospělých

Vzdělávání dospělých jako sociální hnutí. Institucionalizace vzdělávání dospělých. Funkce a cíle vzdělávání dospělých. Vzdělávání dospělých jako součást veřejných politik. Význam šedesátých a sedmdesátých let 20. století.

3. Koncept celoživotního učení

Koncept celoživotního vzdělávání. Koncept celoživotního učení. Kulturní, sociální, politické a ekonomické souvislosti. Mezinárodní organizace, jejich dokumenty a strategie. Kritika realizace a dopadu politického konceptu celoživotního učení.

4. Vzdělávací politika ve světovém a evropském kontextu

Aktivity vybraných organizací – OECD, UNESCO, ILO aj. Vzdělávací politika EU a její trendy. Významné strategie a dokumenty (Lisabonská strategie, Memorandum o celoživotním učení, Delorova zpráva, Celoživotní učení pro všechny aj.), jejich cíle a priority.

5. Andragogika v systému věd

Pojetí andragogiky jako interdisciplinárně založeného oboru. Vztah andragogiky k příbuzným sociálním vědám (psychologie, sociologie, ekonomie ad.). Vztah andragogiky k personálnímu řízení. Místo andragogiky v systému věd o výchově a vzdělávání. Vztah andragogiky a pedagogiky, pedagogika dospělých.

6. Vznik a vývoj andragogiky

Vznik pojmu, kontexty rozvoje teoretického zkoumání vzdělávání dospělých. Charakteristika vybraných andragogických teorií (Pöggeler, Hanselmann, Ten Have, Jarvis, ad.) a jejich kritické zhodnocení. Vztah andragogické teorie a praxe vzdělávání dospělých. Andragogika jako studijní obor.

7. Ohlas filozofického pragmatismu a humanistické psychologie v teoriích vzdělávání dospělých

Pragmatismus a humanistická psychologie jako zdroje konceptualizace vzdělávání a učení se dospělých. Charakteristika vybraných teorií (Dewey, Lindeman, Mezirow, Rogers, Knowles) a jejich kritika.

8. Kritické teorie společnosti a vzdělávání dospělých

Marxismus a kritická teorie společnosti a jejich pojetí vzdělávání. Pedagogika utiskovaných podle Freireho. Illichova koncepce odškolení. Ohlasy a kritika těchto směrů.

9. Profese andragoga

Profesionalizace vzdělávání dospělých. Vývoj andragogického povolání. Vzdělavatel dospělých a jeho role. Andragog jako absolvent studijního oboru, nároky na výkon jeho práce.

10. Struktura vzdělávání dospělých

Školské vzdělávání dospělých. Další vzdělávání (občanské vzdělávání dospělých, zájmové vzdělávání dospělých, další profesní vzdělávání). Oblasti informálního učení (se) dospělých.

11. Cílové skupiny ve vzdělávání dospělých

Specifika homogenity cílových skupin ve vzdělávání dospělých. Tradiční cílové skupiny a jejich charakteristiky: nezaměstnaní, funkčně negramotní, imigranti, ženy, starší dospělí, zaměstnanci, manažeři ad. Problematika jejich motivace a bariér k účasti na vzdělávacích aktivitách.

12. Vývoj vzdělávání dospělých v českých zemích

Národní obrození, osvěta. Vznik spolkové základny, významné instituce. Lidová výchova, prvorepublikový rozvoj. Období komunismu. Profesionalizace vzdělávání dospělých.

13. Aktuální stav vzdělávání dospělých v České republice

Analýza vzdělávání dospělých v České republice, zhodnocení pozitivních a negativních stránek. Postavení vzdělávání dospělých v kontextu vzdělávací politiky. Hlavní strategické dokumenty a stanovené priority. Účast dospělé populace na edukačních aktivitách.

14. Andragogická didaktika

Didaktika, její obsah a základní kategorie. Technologie vzdělávání dospělých. Oblasti uplatnění didaktiky dospělých. Kurikulum ve vzdělávání dospělých. Androdidaktické principy.

15. Didaktický proces

Základní prvky a fáze didaktického procesu. Vzdělavatel a účastník v procesu edukace dospělých. Vzdělávací cíle a jejich taxonomie. Hodnocení a evaluace edukačních aktivit.

16. Didaktické formy vzdělávání dospělých

Charakteristika a kategorizace didaktických forem. Vztah k dalším didaktickým kategoriím (cíle, obsah, metoda, princip ad.). Prezenční, distanční a kombinovaná forma vzdělávání dospělých. Sebeřízené učení (se) dospělých.

17. Didaktické metody vzdělávání dospělých

Charakteristika a kategorizace didaktických metod. Tradiční a aktivizační metody. Vztah k dalším didaktickým kategoriím (cíl, obsah, forma, didaktická technika ad.). Popis vybraných didaktických metod.

18. Didaktické prostředky a výukové technologie ve vzdělávání dospělých

Didaktické prostředky. Učební pomůcky. Didaktická technika. Využití moderních komunikačních technologií ve vzdělávání dospělých. E-learning: charakteristika, možnosti využití, pozitiva a negativa. Aktuální trendy v distančním vzdělávání.

19. Gerontagogika

Předmět gerontagogiky a její postavení v systému věd. Výchozí terminologie. Edukace seniorů. Preseniorská edukace. Proseniorská edukace.

20. Vzdělávání starších dospělých a seniorů

Funkce a cíle edukace seniorů. Motivace seniorů k účasti na edukačních aktivitách. Proměny docility u starších dospělých a seniorů. Aktuální stav vzdělávání seniorů v České republice.

Literatura

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4824-5.

BENEŠ, Milan. *Andragogika – teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-23-8.

BENEŠ, Milan. *Andragogika – filosofie – věda*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-03-3.

BERTRAND, Yves. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-216-5.

EGER, Ludvík. *Vzdělávání dospělých a ICT*. Plzeň: NAVA, 2012. ISBN 978-80-7211-428-3.

DVOŘÁKOVÁ, Miroslava a Michal ŠERÁK. *Andragogika a vzdělávání dospělých. Vybrané kapitoly*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016. Ediční řada Varia. ISBN 978-80-7308-694-7.

EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení*. 2000. Dostupné on-line na: <http://www.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-808-7109-199.

JARVIS, Peter, ed. *The Routledge International Handbook of Lifelong Learning*. London: Routledge, 2009. ISBN 978-0-415-41904-8.

KOPECKÝ, Martin. *Vzdělávání dospělých mezi politikou, ekonomikou a vědou: politika vzdělávání a učení se dospělých v éře globálního kapitalismu*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2013. ISBN 978-80-7308-493-6.

KOPECKÝ, Martin. *Sociální hnutí a vzdělávání dospělých*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-96-3.

KRYSTOŇ, Miroslav, Michal ŠERÁK a Łukasz TOMCZYK, eds. *Nové trendy ve vzdělávání seniorů / Nowe trendy w edukacji seniorów*. Banská Bystrica, Praha, Kraków: AIVD ČR, 2014. ISBN 978-80-904531-8-0. Dostupné z: <https://gerontolodzy.wordpress.com/>

LANGER, Tomáš. *Moderní lektor*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-0093-4.

LUKÁČ, Eduard. *Výchova a vzdelávanie dospělých z pohľadu vybraných internacionalizačných úsilí v 20. storočí*. Prešov: Filozofická fakulta PU, 2010. ISBN 978-80-555-0153-6.

MUŽÍK, Jaroslav. *Androdidaktika*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-045-9.

PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník – lidské zdroje*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.

PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC, eds. *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠKODA, Kamil. *Kapitoly z dějin andragogiky*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-326-1.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lucie SMÉKALOVÁ. *Edukace seniorů*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5446-8.

VIDOVIČOVÁ, Lucie. *Stárnutí, věk a diskriminace – nové souvislosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1046-276.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.